

Tekst bij inspraak door Kans Plus Amsterdam, 17 april 2013: Natalie Boyce

Naar de stelling dat een deel van de mensen met een verstandelijke beperking zelfredzaam genoeg is om zelfstandig te leven:

Niemand met een verstandelijke beperking wil 'beperkt' zijn.

Participatie is mogelijk door vaardigheden te benutten én waar nodig ondersteuning te bieden.

Omdat de problemen van een licht verstandelijke beperking zo veel omvattend zijn, kaart ik hierbij één specifiek onderdeel aan:

Wij willen specifieke aandacht vragen voor financiële ondersteuning aan mensen met een licht verstandelijke beperking, die bepalend is voor zelfredzaamheid.

en voor de vraag: *In hoeverre kunnen voorliggende voorzieningen hieraan voldoen?*

De zelfredzaamheidsmatrix van GGD benoemt 'bewind' onder financiën als 'beperkt zelfredzaam'. Bij bewind is de vaardigheid overgenomen en is er dus géén zelfredzaamheid meer.' Dit leidt tot frustratie bij veel mensen met een verstandelijke beperking die op deze manier de grip op hun geld totaal kwijt raken en juist vervreemden van de eigen verantwoordelijkheid. Zij raken juist in de schulden doordat zij geen betrokkenheid meer voelen.

Geld is een belangrijke factor voor velen met een verstandelijke beperking. Vaak is er echter gebrek aan overzicht; herkennen zij niet verschillen in hoeveelheid, overzien zij niet het verschil tussen wat 'duur' of wat 'goedkoop' is en zijn er achterstanden met rekenvaardigheden. Geld speelt tegelijkertijd wel een belangrijke rol voor veel mensen met een licht verstandelijke beperking; zij behalen hiermee een status en levensstijl die compenseert daar waar zij cognitief niet kunnen presteren.

Preventief is er méér mogelijk; met de juiste kennis en doorlopende ondersteuning voor de doorlopende beperking.

Onvermogen op het gebied van financiën zorgt voor schulden, gebrek aan zelfvertrouwen en.. armoede isoleert; een risico factor bovenop integratie moeilijkheden die iemand al ervaart door de beperking.

Financiën vraagt om cognitieve vaardigheden en dit is hetgene waar iemand tegen aan loopt met een verstandelijke beperking. Of anders omschreven; 'mentally challenged' omdat de uitdaging die onze maatschappij voorlegt juist datgene is waardoor zij beperkt worden.

- Zie bijlage met casus voorbeelden van schulden die ontstaan door een kloof tussen verwachtingen vanuit de maatschappij versus hoe mensen met een verstandelijke beperking hieraan tegemoet kunnen komen.

Dit zijn individuele gevallen waarbij informatie en begrip van de problemen deze kunnen voorkomen. Er had bij voldoende deskundigheid en individuele ondersteuning bij het voltooien van deze processen in een vroegtijdig stadium gesignaleerd kunnen worden dat er problemen

waren. De mensen die het betreft durven vaak geen vragen meer te stellen als zij het gevoel hebben dat het mis gaat. Zij begrijpen het zelf al moeilijk en zij zijn bang om 'het verkeerde' te zeggen, waarna er gevolgen zijn en het antwoord hun gevoel van beperkt zijn bevestigt: want zij weten al te goed "het is de verantwoordelijkheid van het individu."

Wij pleiten voor een voorziening met een lage drempel, waar mensen met een verstandelijke beperking doorlopend, vrijblijvend en veilig individuele informatie en ondersteuning krijgen, met specifieke kennis van de belemmeringen die een verstandelijke beperking met zich meebrengt. Verantwoordelijkheid van de maatschappij, overheid of gemeente:

- 1) Behoud buurtvoorzieningen waar mensen terecht kunnen met vragen
- 2) Inzet van deskundigheid gericht op mensen met een verstandelijke beperking heeft een signalerende functie maar kan ook gericht de juiste ondersteuning bieden.
- 3) Aanpassen van richtlijnen voor mensen met een verstandelijke beperking; vereenvoudig de huidige richtlijnen, zorg voor uitleg die ook voor mensen met een verstandelijke beperking te begrijpen is (zoals ondersteuning van teksten met picto's en korte, eenvoudige instructie).
- 4) Middelen die aangepast zijn op mensen met een verstandelijke beperking; er zijn te weinig middelen waarmee mensen met een verstandelijke beperking overzicht over de eigen financiën kunnen behouden (bijvoorbeeld bankproducten waarmee mensen hun financiën kunnen bijhouden zijn te complex zijn voor mensen met een verstandelijke beperking).

Wij adviseren hierbij het raadplegen en betrekken van Stichting MEE, die over de nodige kennis beschikt over de problematiek en cursussen biedt gericht op financiën.

Casus gevallen;

Het ontstaan van schulden door een kloof tussen maatschappelijke richtlijnen en mensen met een verstandelijke beperking:

- Mo'tje heeft twee maanden gestudeerd maar het lukte niet en hij is gestopt. Er ligt een incasso voor een vol jaar lesgeld. Heb je de studie stop gezet? Mo'tje knikt, "jawel, m'n mentor weet 't." Hij had geen studiefinanciering; "dat wil ik niet.. dan moet ik het terugbetalen en... ik wil geen schulden..." De vordering lesgeld ligt bij het incassobureau. Studiefinanciering kan niet met terugwerkende kracht aangevraagd worden, DUO zegt; "dit is de verantwoordelijkheid van het individu".
- Piet heeft studiefinanciering en een Wajong . Hij verzekert me dat het klopt dat hij niet gekort is op zijn uitkering, want hij hoorde het van Johan die het ook heeft. Dan blijkt; Johan is een 'oude Wajonger' en Piet is een 'nieuwe'. Piet moet meer dan 4000 euro terugbetalen en krijgt een boete. UWV zegt; "het is de verantwoordelijkheid van het individu".
- Marie gaat al jaren naar de formulierenbrigade voor haar belastingen en heeft inkomensbeheer. Het toetsingsinkomen bij de belastingtoeslagen is fout doorgegeven. Marie weet niet door wie omdat het allemaal 'voor haar' gedaan wordt. Bijna 10.000 euro schuld.

Maar formulierenbrigade, inkomensbeheer en de belastingdienst wijst erop; 'het is de verantwoordelijkheid van het individu'.

- Abdul heeft een jobcoach. Hij heeft een Wajong. Hij wil graag werken en doet zijn best. Hij vertrouwt erop dat alles goed geregeld is. Per toeval is er contact met UWV en blijkt dat de wijzigingen nog niet doorgevoerd zijn. Abdul heeft het contract bij zich maar hierop zijn salaris zowel als werkuren onvolledig ingevuld. Abdul zal een boete krijgen zegt UWV; "het is de verantwoordelijkheid van het individu."
- Dirk heeft tot in zijn jong volwassenheid jaren doorgebracht in een justitiële instelling. Hij heeft tijdens een verlofjaar boetes gekregen die nu zo hoog zijn dat hij er niet meer uit komt. Hij heeft zijn zorgpremie niet betaald. Er waren geen inkomsten aangevraagd. Hij werd bij vrijlating doorverwezen naar een reguliere schuldhulp budgetteringsgroep maar begreep de stof niet. Hij heeft nu voor tientallen duizenden euro's schulden die niet saneerbaar zijn. Hij zegt 'mijn familie was een inrichting, er was niemand die rustig met me kon zitten praten over het belang van al deze dingen... nu wil ik zo graag overnieuw beginnen maar lijkt het wel of ik de kans niet krijg.' De inrichting waar Dirk verbleef zegt; het is de verantwoordelijkheid van het individu.

. Samir krijgt voor 6000 euro aan telefoonrekeningen binnen via een incassobureau. Maar hij heeft niet gebeld, hoe kan dit? Samir vertelt hij had een tijd geleden wel 50 euro gekregen van iemand die hem vroeg naar de telefoonaanbieder te gaan. Het enige dat hij hoefde te doen was zijn paspoort mee te nemen. Hij zou er verder niets voor hoeven doen. Samir wist niet dat de telefoonabonnementen doorliepen. Bij navraag over de gevolgen wordt gezegd; "Het is de verantwoordelijkheid van het individu."

Voor de mensen met een verstandelijke beperking is toetreden tot schuldsaneringstrajecten moeizaam omdat zij niet kunnen voldoen aan de voorbereidingseisen die gesteld worden.

Waar begint verantwoordelijkheid van de maatschappij?